

П'ятий міжнародний фестиваль народно-інструментального мистецтва «Південна Пальміра», який проходив в стінах Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової, був присвячений 70-річчю кафедри народних інструментів та став своєрідним оглядом досягнень колективу кафедри за ці роки.

У рамках фестивалю пройшла серія концертів та відбулася науково-практична конференція.

Відкриваючи фестиваль, ректор академії, народний артист України, професор Олійник О. Л. відмітив значення таких заходів, що дозволяють звірити вектор напряму руху з вимогами сьогодення. Участь у фестивалі представників Києва, Львова, Харкова, Москви, Ростова-на-Дону значно розширила рамки огляду, дала можливість об'єктивніше оцінити успіхи та досягнення. Вітаючи учасників і гостей фестивалю, О. Олійник побажав усім творчого натхнення та успіхів.

Завідувач кафедри народних інструментів, народний артист України, професор Мурза В. А. у своєму виступі розповів про досягнення колективу кафедри, уточнив регламент фестивальных заходів.

Фестиваль відкрився всеукраїнською науково-практичною конференцією «Сучасне виконавське мистецтво: особистість митця (музикознавчий дискурс)». Пам'яті професора Давидова М. А.

Проректор по науковій роботі, доктор мистецтвознавства, професор Самойленко О. І., відкриваючи конференцію, відмітила значення народно-інструментального мистецтва в культурному просторі України. Незважаючи на свою «молодість» (порівняно з іншими кафедрами) колектив кафедри народних інструментів має сьогодні гідну наукову оснащеність.

Тут працюють три народні артисти України, три заслужені діячі мистецтв України, чотири заслужені артисти України, сім професорів, п'ять доцентів, один доктор мистецтвознавства, три кандидати мистецтвознавства, п'ять здобувачів. Природно, що це отримало своє відображення в тематиці та якості змісту доповідей, в яких були висвітлені питання педагогіки, методики, виконавства; діяльність видатних педагогів минулого.

З підсумковою доповіддю «Удосконалені народні інструменти як чинник цілісної системи академічної музично-інструментальної культури сучасності» виступила кандидат мистецтвознавства, професор Черноіваненко А. Д.

Серія концертів, що слідувала за цим, була організована за принципом: інструмент - жанр.

З мистецтвом гри на домрі, новинками репертуару в цій області слухачі повною мірою могли ознайомитися на концерті «Золоті струни».

Лауреат міжнародних конкурсів С. Білоусова (Київ), представниця славетної школи професора В. Івка (випускника одеської консерваторії), не вперше бере участь у фестивалі. Вона і цього разу підкорила слухачів глибокою та натхненною грою, високою технічною майстерністю.

Яскраве враження залишив виступ унісону домристів (керівник О. Олійник), що виконав Прелюдію і Алегро в стилі Г. Пуньяні Ф. Крейсера.

Лауреат міжнародних конкурсів В. Соломін (Київ), композитор, імпровізатор, виконавець на електродомрі, познайомив слухачів з власними новаційними пошуками і експериментами.

Виступ молодих педагогів та магістрантів І. Лук'янчук, Л. Бабіч, А. Єрмоменко продемонстрував наявність гідного та багатообіцяючого резерву. Відмінна техніка, художній смак, завершеність трактування, - усе це було переконливо представлено слухачам і у виступі лауреата міжнародних конкурсів І. Форманюк. Особливо необхідно відзначити створення на кафедрі нових творів для домри, і тут в першу чергу слід говорити про композиторські пошуки О. Олійника, твори якого розширюють як суто звукові, так і художні можливості домри та останнім часом отримали велике поширення.

Гідно було представлено мистецтво гри на балалайці. Гість з Харкова, лауреат міжнародних конкурсів, доцент С. Костогриз (який має, до речі, пряме відношення до одеської балалаєчної школи в особах педагогів Д. Журавля та Г. Шишкіна) в числі інших творів виконав новий Концерт для балалайки відомого українського композитора, харків'янина А. Гайденка.

Пожвавлення в залі викликала поява на сцені ансамблю балалаєчників ДШМ № 6 (Одеса). Юні музиканти без знижки на вік, порадували слухачів досить-таки віртуозною грою, безпосередністю та молодим завзяттям.

Як завжди на високій ноті пройшов виступ заслуженого артиста України, доцента О. Мурзи, який сьогодні займає лідируючі позиції у своєму жанрі.

Дуже могутньо та різноманітно на фестивалі було представлено ансамблеву творчість.

У Золотому залі Літературного музею з великим успіхом пройшов концерт капели бандуристів «Ордана» (керівник заслужена артистка України Л. Чернецька) та ансамблю «Млада». Слід зазначити, що поряд з традиційним для таких складів зверненням до фольклору, значну увагу в репертуарі було приділено старовинній і класичній музиці, що отримала в цьому випадку своє нове втілення.

Малі склади були представлені дуетами. «Бандурна розмова» - це дует бандуристів зі Львова у складі заслужених артистів України Т. Лазуркевича та О. Созанського. В їх репертуарі народні пісні та власні композиції.

Оригінальним в сенсі тембрового звучання став дует заслуженої артистки України, доцента В. Кириченко (домра) та лауреата міжнародних конкурсів, доцента О. Хорошавіної (гітара), що відкриває цікаву перспективу такого жанру.

Дует «Каданс» у складі народного артиста України І. Єргієва (баян) і заслуженої артистки України О. Єргієвої (скрипка) цього року відзначив своє 25-річчя та є лауреатом багатьох міжнародних конкурсів. Пройшовши за ці роки тернистий шлях захоплення авангардною музикою, дует сьогодні активно позиціонує твори самого І. Єргієва, написані в популярній манері, виконавська інтерпретація яких, проте, не така проста, як може здатися на перший погляд.

На тлі повсюдного захоплення гітарою, особливий інтерес слухачів викликав виступ Харківського Гітарного Квартету. Лауреати міжнародних конкурсів С. Гаркуша, М. Трянов, І. Половинка, А. Брагін, серед інших творів виконали п'єсу одеського композитора К. Майденберг-Тодорової «Novillero».

Квартет народних інструментів «Мурза», в якому беруть участь народний артист України В. Мурза (баян), заслужений артист України О. Мурза (балалайка), С.

Мурза (домра), лауреати міжнародних конкурсів Б. Талько та Ю. Сарапульцев (к-бас), як завжди підкорив слухачів віртуозною грою, почуттям ансамблю, витонченим нюансуванням, багатством аранжувань та тембровою різноманітністю.

Прикрасою фестивалю став виступ тріо бандуристок «Мальви» Одеської обласної філармонії, яке існує в ній вже більше 25 років. У складі колективу заслужений діяч мистецтв України Н. Морозевич, заслужена артистка України Г. Сукенник, лауреат міжнародних конкурсів Т. Васильців, які своєю творчістю підтверджують український феномен цього жанру.

Заслужені артисти України О. Шиян і Р. Молоченко, а також лауреати міжнародних конкурсів В. Козицький і Б. Машталяр створили квартет баяністів «АККО Quartet» (Київ). Вони виступили з великою різноманітною програмою, і слухачі належним чином оцінили їх запальну гру, яскравий артистизм, оригінальність тембрових рішень (у складі ансамблю використовуються темброві баяни).

Особливий інтерес публіки викликав концерт, який анонсувався як «Парад баяністів».

Лауреати міжнародних конкурсів В. Чефранов (Одеса), Б. Талько (Житомир), Д. Жаріков (Харків), Г. Коч (Москва) і заслужений артист України І. Чурілов (Київ) представили слухачам найрізноманітніший репертуар, який за багато десятиліть примножувався баяністами. Тут було все: від сонат Д. Скарлатті та творів Ф. Мендельсона до музики І. Шамо, С. Прокоф'єва та джазових мініатюр. Хотілося б відзначити гру Г. Коча, вихованця нашої кафедри. У його грі з'явилися нові риси, де академізм та витонченість деталей поєднується з упевненістю і вольовим початком.

Народний артист України І. Єргієв, як і в дуеті «Каданс», познайомив публіку зі своїми творами, які написані в різні роки та заповнюють нішу популярної музики, дають простір проявам характеристичності та артистизму.

Добре відомий поціновувачам баянної музики далеко за межами країни, народний артист України В. Мурза як завжди підкорив слухачів теплотою і щирістю висловлювання, образністю мислення, неповторним відчуттям того, що Ю. Акімов назвав «баянізмом». Цьому виконавцеві підвладно все: від академічної та фольклорної музики до естради та джазу.

Завершував виступ баяністів заслужений артист Росії Ю. Шишкін. Цей музикант, який багато разів брав участь у наших фестивалях та інших концертах, добре знайомий одеситам. У далекому 1988 р. Ю. Шишкін і В. Мурза стали лауреатами престижного міжнародного конкурсу баяністів-акордеоністів в м. Клінгенталь (Німеччина). Відтоді конкурсне знайомство переросло у багаторічну дружбу. Ю. Шишкін - частий гість в Одесі, В. Мурза багато разів виїжджав в Ростов-на-Дону для участі в конкурсах та фестивалях.

Одеська публіка завжди з цікавістю чекає нових зустрічей з цим майстром, який виправдовує ці очікування. Що можна сказати про його гру? Передусім, це якийсь надзвичайно потужний енергетичний посыл, що починається від самого виходу на сцену та не закінчується (це дивно!) навіть після закінчення виступу. Ю. Шишкін сьогодні один з небагатьох баяністів-виконавців, хто повністю зосередився виключно на концертній діяльності, і це відчувається у всьому. Тут немає місця випадковостям та прохідним епізодам, все вивірено та все прораховано. Висока техніка, скрупульозне опрацювання деталей, надзвичайно яскрава інтонація, широка динамічна шкала - усе це загалом зумовлює його успіх. Останнім часом Ю. Шишкін разом з успішним виконанням, не менш успішно займається створенням транскрипцій для баяна, які набувають все більшого поширення.

Завершився фестиваль виступом оркестру народних інструментів академії, керівник і головний диригент, професор Олійник О. Л., диригент - професор Козак Р. М. Останнім часом цей колектив переживає свій творчий підйом. Багато уваги приділяється роботі над звуком, чистоті ладу, ансамблевим якостям, постійно поновлюється репертуар, оркестр багато концертує.

Приємно, що у рамках фестивалю була надана можливість молодим диригентам-магістрантам виступити з оркестром. Глядачі мали можливість особисто побачити, як в академії проходить підготовка диригентів-народників.

Потім з власною програмою виступив заслужений діяч мистецтв України, професор Р. Козак. Його яскрава самобутня, експансивна диригентська манера нікого не залишила байдужим та органічно злилася з фольклорною направленістю виконаних творів.

У диригентській програмі народного артиста України, професора О. Олійника з оркестром виступили солісти: народний артист України В. Мурза («Циганська рапсодія» В. Грідіна), заслужена артистка України В. Кириченко, С. Мурза (Увертюра до народної опери «Квартал ангелів» М. Теодоракіса).

Урочисто і оптимістично останнім номером фестивалю прозвучала пісня К. Меладзе, Д. Гольде «Квітка-душа» у виконанні оркестру, дитячого хору (кер. Є. Бондар) та солістки Т. Антонової.

Наприкінці хотілося б відзначити велику і високопрофесійну, не зовсім помітну, але так необхідну для успіху роботу концертмейстерського цеху. Це лауреати міжнародних та національних конкурсів: Н. Чупріна, Ю. Олексій, А. Кулік, Д. Писаренко, Н. Браницька, К. Гільченко.

Програми фестивальних концертів вели: заслужений працівник культури України Г. Розен, Е. Паламарчук, О. Полторак, А. Філіппов.

Пряму трансляцію концертів фестивалю в інтернеті здійснював С. Брикайло.

Свято завершилося нагородженням учасників фестивалю почесними відзнаками та грамотами.

В. Власов

Пятый международный фестиваль народно-инструментального искусства «Южная Пальмира», который проходил в стенах Одесской национальной музыкальной академии имени А. В. Неждановой, был посвящен 70-летию кафедры народных инструментов и явился своеобразным смотром достижений коллектива кафедры за эти годы.

В рамках фестиваля прошла серия концертов и состоялась научно-практическая конференция.

Открывая фестиваль, ректор академии, народный артист Украины, профессор Олейник А. Л. отметил значение таких мероприятий, позволяющих сверить вектор направления движения с требованиями сегодняшнего дня. Участие в фестивале представителей Киева, Львова, Харькова, Москвы, Ростова-на-Дону значительно расширило поле обзора, дало возможность более объективно оценить успехи и достижения. Приветствуя всех участников и гостей фестиваля, А. Олейник пожелал всем творческого вдохновения и успехов. Заведующий кафедрой народных инструментов, народный артист Украины, профессор Мурза В. А. в своём выступлении рассказал о достижениях коллектива кафедры и стоящих перед ним проблемах, уточнил регламент фестивальных мероприятий.

Фестиваль открылся всеукраинской научно-практической конференцией «Сучасне виконавське мистецтво: особистість митця (музикознавчий дискурс)», посвященной памяти профессора Давыдова Н. А.

Проректор по научной работе, доктор искусствоведения, профессор Самойленко А. И., открывая конференцию, отметила значение народно-инструментального искусства в культурном пространстве Украины. Несмотря на свою «молодость» (в сравнении с другими кафедрами) коллектив кафедры народных инструментов имеет сегодня достойную научную оснащенность. Здесь трудятся три народных артиста Украины, три заслуженных деятеля искусств Украины, четыре заслуженных артиста Украины, семь профессоров, пять доцентов, один доктор искусствоведения, три кандидата искусствоведения, пять соискателей. Естественно, что это получило своё отражение в тематике и качестве содержания докладов, в которых были освещены вопросы педагогики и методики, исполнительства; деятельность выдающихся педагогов прошлого.

С итоговым докладом «Удосконалені народні інструменти як чинник цілісної системи академічної музично-інструментальної культури сучасності» выступила кандидат искусствоведения, профессор Черноиваненко А. Д.

Последовавшая за этим серия концертов была организована по принципу: инструмент – жанр.

С искусством игры на домре, новинками репертуара в этой области слушатели в полной мере могли ознакомиться на концерте «Золотые струны».

Лауреат международных конкурсов С. Белоусова (Киев), представительница славной школы профессора В. Ивко (выпускника одесской консерватории), не в первый раз участвует в фестивале. Она и на этот раз покорила слушателей глубокой и одухотворённой игрой, высоким техническим мастерством.

Яркое впечатление оставило выступление унисона домристов (руководитель А. Олейник), исполнивших Прелюдию и Аллегро в стиле Г. Пуньяни Ф. Крейсера.

Лауреат международных конкурсов В. Соломин (Киев), композитор, импровизатор, исполнитель на электродомре, познакомил слушателей с собственными новационными поисками и экспериментами.

Выступление молодых педагогов и магистрантов И. Лукьянчук, Л. Бабич, А. Ерёменко показало наличие достойного и многообещающего резерва. Отличная техника, художественный вкус, завершенность трактовки, - всё это было убедительно представлено слушателям и в выступлении лауреата международных конкурсов И. Форманюк. Особо необходимо отметить создание на кафедре новых произведений для домры, и здесь в первую очередь следует говорить о композиторских исканиях А. Олейника, пьесы которого расширяют как чисто звуковые, так и художественные возможности домры и в последнее время получили большое распространение.

Достойно было представлено искусство игры на балалайке. Гость из Харькова, лауреат международных конкурсов, доцент С. Костогрыз (имеющий, кстати сказать, прямое отношение к одесской балалаечной школе в лице педагогов Д. Журавля и Г. Шишкина) в числе прочих произведений исполнил новый Концерт для балалайки известного украинского композитора, харьковчанина А. Гайденко.

Оживление в зале вызвало появление на сцене ансамбля балалаечников ДШИ № 6 (Одесса). Юные музыканты, без скидки на возраст, порадовали слушателей довольно-таки виртуозной игрой, непосредственностью и молодым задором.

Как всегда на высокой ноте прошло выступление заслуженного артиста Украины, доцента А. Мурзы, который сегодня занимает лидирующие позиции в своём жанре.

Очень мощно и разнообразно на фестивале было представлено ансамблевое творчество.

В Золотом зале Литературного музея с большим успехом прошёл концерт капеллы бандуристов «Ордана» (руководитель заслуженная артистка Украины Л. Чернецкая) и ансамбля «Млада». Следует отметить, что наряду с традиционным для таких составов обращением к фольклору, значительно внимание в репертуаре было уделено старинной и классической музыке, получившей в этом случае своё новое воплощение.

Малые составы были представлены дуэтами. «Бандурна розмова» - это дуэт бандуристов из Львова в составе заслуженных артистов Украины Т. Лазуркевич и О. Созанского. В их репертуаре народные песни и собственные композиции.

Оригинальным в смысле тембрового звучания стал дуэт заслуженной артистки Украины, доцента В. Кириченко (домра) и лауреата международных конкурсов, доцента Е. Хорошавиной (гитара), открывающий интересную перспективу такого жанра.

Дуэт «Каданс» в составе народного артиста Украины И. Ергиева (баян) и заслуженной артистки Украины Е. Ергиевой (скрипка) в этом году отметил своё 25-летие и является лауреатом многих международных конкурсов. Пройдя за эти годы тернистый путь увлечения авангардной музыкой, дуэт сегодня активно позиционирует произведения самого И. Ергиева, написанные в популярной манере, исполнительская интерпретация которых, тем не менее, не так проста, как может показаться с первого раза.

На фоне повсеместного увлечения гитарой, особый интерес слушателей вызвало выступление Харьковского Гитарного Квартета. Лауреаты международных конкурсов С. Гаркуша, М. Трянов, И. Половинка, А. Брагин, среди прочих произведений исполнили пьесу одесского композитора К. Майденберг-Тодоровой «Novillero».

Квартет народных инструментов «Мурза», в котором участвуют народный артист Украины В. Мурза (баян), заслуженный артист Украины А. Мурза (балалайка), С. Мурза (домра), лауреаты международных конкурсов Б. Талько и Ю. Сарапульцев (кбас), как всегда покорила слушателей виртуозной игрой, чувством ансамбля, тончайшей нюансировкой, богатством аранжировок и тембровым разнообразием.

Украшением фестиваля стало выступление трио бандуристок «Мальвы» Одесской областной филармонии, существующее в ней уже более 25 лет. В составе коллектива заслуженный деятель искусств Украины Н. Морозевич, заслуженная артистка Украины Г. Сукенник, лауреат международных конкурсов Т. Васильцев, которые своим творчеством подтверждают украинский феномен этого жанра.

Заслуженные артисты Украины О. Шиян и Р. Молоченко, а также лауреаты международных конкурсов В. Козицкий и Б. Машталяр образовали квартет баянистов «АККО Quartet» (Киев). Они выступили с большой разнообразной программой, и слушатели по достоинству оценили их зажигательную игру, яркий артистизм, оригинальность тембровых решений (в составе ансамбля используются тембровые баяны).

Особый интерес публики вызвал концерт, который анонсировался как «Парад баянистов».

Выступившие лауреаты международных конкурсов В. Чефранов (Одесса), Б. Талько (Житомир), Д. Жариков (Харьков), Г. Коч (Москва) и заслуженный артист Украины И. Чурилов (Киев) представили слушателям самый разнообразный репертуар, который за многие десятилетия накоплен баянистами. Здесь было всё: от сонат Д. Скарлатти и произведений Ф. Мендельсона до музыки И. Шамо, С. Прокофьева и джазовых миниатюр. Хотелось бы отметить игру Г. Коча, питомца нашей кафедры. В его игре появились новые черты, где академизм и отточенность деталей сочетается с уверенностью и волевым началом.

Народный артист Украины И. Ергиев, также как и в дуэте «Каданс», познакомил публику со своими произведениями, написанными в разные годы и заполняющие нишу популярной музыки, дающими простор проявлениям характерности и артистизма.

Хорошо известный любителям баянной музыки далеко за пределами страны, народный артист Украины В. Мурза как всегда покорила слушателей теплотой и

искренностью высказывания, образностью мышления, неповторимым ощущением того, что Ю. Акимов назвал «баянизмом». Этому исполнителю подвластно всё: от академической и фольклорной музыки до эстрады и джаза.

Завершал выступление баянистов заслуженный артист России Ю. Шишкин. Этот музыкант, много раз принимавший участие в наших фестивалях и других концертах, хорошо знаком одесситам. В далеком 1988 г. Ю. Шишкин и В. Мурза стали лауреатами престижнейшего международного конкурса баянистов-аккордеонистов в г. Клингентале (Германия). С тех пор конкурсное знакомство переросло в многолетнюю дружбу. Ю. Шишкин – частый гость в Одессе, В. Мурза много раз выезжал в Ростов-на-Дону для участия в конкурсах и фестивалях.

Одесские слушатели всегда с интересом ожидают новых встреч с этим мастером, который оправдывает эти ожидания. Что можно сказать об его игре? Прежде всего, это какой-то мощнейший энергетический посыл, начинающийся от самого выхода на сцену и непрекращающийся (это удивительно!) даже после его ухода. Ю. Шишкин сегодня один из немногих баянистов-исполнителей, кто полностью сосредоточился исключительно на концертной деятельности, и это чувствуется во всём. Здесь нет места случайностям и проходным эпизодам, всё выверено и всё просчитано. Высочайшая техника, скрупулёзная проработка деталей, необычайно яркое интонирование, широкая динамическая шкала – всё это в сумме предопределяет его успех. В последнее время Ю. Шишкин наряду с успешным исполнительством, не менее успешно занимается созданием транскрипций для баяна, которые получают всё большее распространение.

Завершился фестиваль выступлением оркестра народных инструментов академии, руководитель и главный дирижер, профессор Олейник А. Л., дирижер – профессор Козак Р. М. В последние годы этот коллектив переживает свой творческий подъём. Много внимания уделяется работе над звуком, чистоте строя, ансамблевым качествам, постоянно обновляется репертуар, оркестр много концертирует.

Отрадно, что в рамках фестиваля была предоставлена возможность молодым дирижерам-магистрантам выступить с оркестром. Зрители могли воочию увидеть, как в академии проходит подготовка дирижеров-народников.

Затем с собственной программой выступил заслуженный деятель искусств Украины Р. Козак. Его яркая, самобытная, экспансивная дирижерская манера никого

не оставила равнодушным и органично слилась с фольклорной направленностью исполненных произведений.

В дирижерской программе народного артиста Украины, профессора А. Олейника с оркестром выступили солисты: народный артист Украины В. Мурза («Цыганская рапсодия» В. Гридина), заслуженная артистка Украины В. Кириченко, С. Мурза (Увертюра к народной опере «Квартал ангелов» М. Теодоракиса).

Торжественно и оптимистично последним номером фестиваля прозвучала песня К. Меладзе, Д. Гольде «Квітка-душа» в исполнении оркестра, детского хора (рук. Е. Бондарь) и солистки Т. Антоновой.

В заключение хотелось бы отметить большую и высокотворческую, не совсем заметную, но так необходимую для успеха работу концертмейстерского цеха. Это лауреаты международных и национальных конкурсов: Ю. Олексий, Н. Чуприна, А. Кулик, Д. Писаренко, Н. Браницкая, К. Гильченко.

Программы фестивальных концертов вели: заслуженный работник культуры Украины А. Розен, Э Паламарчук, О. Полторак, А. Филиппов.

Прямую трансляцию концертов фестиваля в интернете осуществлял С. Брыкайло.

Праздник завершился награждением участников фестиваля почётными знаками и грамотами.

В. Власов